

gens udstyr; men dens indhold står sig sig vel derimod. En enkelt ganske pudsigt fejl har indsneget sig side 86: forfatteren lader sagen om hjuldamperens passage ved en af laksegårdene på vejen til Silkeborg forhandle med den 12 årige Mogens Frijs i stedet for med faderen C. E. Frijs.

I modsætning til Lebechs emne må Kaarsteds umiddelbart forekomme snævrere: selve Hjejleselskabet i de 100 år. Men synes bogen således end mere beskeden, står den, hvad teksten angår fuldt på højde med B. og W.'s *Levende og letløbende* skildrer Kaarsted rederiets ingenlunde ubevægede historie, og ikke mindst kommer Michael Drevsen og hans samtidige til at stå markant for læseren. Svært var det at få skib i havn, modstridende interesser – også med større trafikale perspektiver – brødes, og svært var det med mellemrum både i de første år og i unormale tider at drive lystsejlad på de dejlige søer. I 19. århundredes sidste fjerdedel var selskabet dog konsolideret og har siden svaret sig; faktisk har kun de to krige voldt alvorligt besvær. Adskillige andre både end Hjejleselskabets har i tidens løb befaret Silkeborgsøerne; på et tidspunkt i 1920'erne var forholdene så grelle, at konkurrerende bådførere undertiden på kajen kom i slagsmål om deres kunder, hvis de ikke ligefrem shanghagede disse ned i deres både. Situationen blev til sidst helt umulig, og kommunen overlod da A/S Hjejlen eneret på befordringen. Siden har der været ro.

Tage Kaarsted har til sin bog samlet et omfattende billedmateriale ikke mindst af selskabets talrige både, dets ledende personligheder og dets funktionærer. Over de sidstnævnte findes bagest en matrikel.

Dansk turistlivs historie er et endnu uopdyrket område; men de to bøger må indirekte ses som bidrag her til – smukke, værdige bidrag.

Finn H. Lauridsen.

Viborg Stiftsmuseum 1861–1961 og dets bygning. (Udgivet i anledning af museets hundredeårsdag 24. juni 1961). 64 s.

Det er en lille nydelig publikation, Viborg Stiftsmuseum har udsendt i anledning af sit jubilæum. Den indledes af museets nye inspektør efter loven af 1958 Peter Seeberg, der skriver kort og noget tørt om selve institutionen; men arkivalierne har vel næppe indbudt til meget spræl. Nogle afsnit om den strid med Nationalmuseet, der for ikke så mange år siden var et almindeligt fænomen, lader dog ane, at ikke alt er gået roligt og idyllisk til. Den medførte en gang, at en formand fik vedtegningen: aggressiv og illoyal – af sin egen bestyrelse!

Bogens to øvrige afsnit er viet museets bygning: Viborgs smukke, tidligere rådhus fra 1728 og dets bygmester, Claus Stallknecht fra Altona. Overbibliotekar Aage Bonde beskriver bygningens opførelse efter den store brand i 1726 med træk af de økonomiske besværligheder, hele genopbygningen medførte, og af dens senere skæbne. Kommunelærer Harald Ditzel tager sig af det arkitekturhistoriske og giver samtidig en udmærket biografi og karakteristik af Stallknecht. Han påviser den direkte forbindelse til Altona rådhus, som Stallknecht også havde opført. Det gik til i et af 2. verdenskrigs store luftangreb. Den lille pyntelige Viborgbygning kaldes et sted for en barokviget – bogen falder kønt i stil hermed.

Finn H. Lauridsen.

Arne Majvang: Dalby og Tureby sognes historie, I. (1960). 206 s.

Præsten som sognebeskriver har mange aner i Danmark. Mange værdifulde detaljer fra sognenes liv og historie er af samvittighedsfulde og interesserede præster noteret ned og udgivet i tidens løb. I selve beskrivelsen er efterhånden, med enkelte afvigelser, udviklet et fast skema, som

de fleste følger – også pastor Arne Majvang i den foreliggende skildring af Dalby og Tureby i Østsjælland. Læsere føres, for hvem ved hvilken gang, tilbage til kridttiden; sognene dannes, befolkes og får i historisk tid kirker, der gennemgås detaljeret, til igemed præster, degne, skoler og skoleholdere. Det meddeles endog, at kirkedøren, der er opsat i 1926, på ydersiden er forsynet med 350 store, håndsmedede søm. Er traditionen således pligtopfyldende fulgt, er den også fulgt smukt. Pastor Majvang har gjort et betydeligt arbejde for i arkiver og andre steder at fremdrage træk af almen kulturhistorisk interesse såvel til den almindelige præstehistorie som også degne- og skoleholderhistorien. Prisen bærer imidlertid nogle breve fra fru Anna Marcussen, f. Rosing, hvis mand 1838–59 var præst i Dalby-Tureby. De er skrevet i 1850'erne og bringes i fyldige uddrag; de er det værd for deres forfatters sjældne begavelse og skriveevne, og de giver et ypperligt billede af præstegårdslivet i hellig og søgn ved midten af forrige århundrede. Også Marcussens efterfølger, E. A. C. Olsens hustru Amalia var meget skrivende; fra hendes hånd gengives uddrag af en dagbog, præget af idelige påkaldelser. En bedre iagttagelse var ægteparrets datter Frederikke, fra hvem Majvang bringer et langt brev til hendes mand, hvori hun under en bispevisitats i Dalby 1865 giver en glimrende karakteristik af H. L. Martensen.

Finn H. Lauridsen.

Nitten generationer. Slægten Barfod-Barfoed i korte biografier og tidsbilleder. Ved Jørgen H. P. Barfod. (Udgivet af slægtsforeningen, 1960). 323 s.

Det er ikke første gang, at en oversigt over slægten Barfod-Barfoed bringes i trykken; men i modsætning til de tidligere fører den foreliggende, der blandt andet bygger på et ufuldendt manuskript af genealogen

Th. Hauch-Fausbøll, slægten endnu to generationer tilbage, nemlig til Niels Mikkelsen Barfod, der i 1406 nævnes som rådmand i Randers. I oversigten i Biografisk Leksikon karakteriseres Barfod-slægten som en præsteslægt, og det er rigtigt, at en lang række af dens medlemmer, også af de mere fremtrædende, har været præster; men i øvrigt spænder erhvervsfordelingen i de 1653 biografier over alle mulige grene. Det adelsskab, slægten erhvervede i 1455, har gennem tiderne ikke været af overvættets betydning for den; men den har dog, uden at være alt for højt på strå, i store træk tilhørt det solide borgerskab. En betydelig udvidelse af det tidligere materiale udgør de til Norge og Sverige og herfra til andre lande udvandrede grupper, der ikke mere bærer navnet, men kalder sig Christiansen, Christiansson eller Schartau.

Som noget nyt i slægtstavler har udgiveren forsynet hvert slægtled med en kort historisk oversigt over samtidige begivenheder, en idé, der på udmærket måde fremmer sammenhængen i generationerne. Den grundige bog, der er illustreret, skæmmes desværre af alt for mange meningsløse trykfejl, der mærkeligt nok hovedsagelig findes i de sammenhængende tekster og ikke i det komplicerede tavleapparat; men herpå anvendes måske også umiddelbart mere omhu.

Finn H. Lauridsen.

Inuk Luplau Janssen: Mendel Levin Nathanson og hans slægt med anelavle og stamtable. (Trykt som manuskript, 1960. I kommission hos Wegeners Boghandel, Valby). 145 s.

M. L. Nathansons efterslægt var optaget i Josef Fischer: Simon Lazarus og hans efterkommere (1911). I denne bog er Nathansons efterslægt udskilt og ført ned til 1959. I dag bærer ingen af slægten navnet Nathanson, men et mindre antal slægtsmedlemmer repræsenterer under navnet Nansen den lige mandslinje. Efterslægten